

Lars Jacob Hvinden-Haug
NIKU
Storgaten 2
0105 Oslo

Fortidsminneforeningen Vestfold avdeling
v/ Dyveke Bast
3100 Tønsberg

Oslo, 30.03.2006

Uttalelse vedrørende Øvre Verksgård, Fritzøe jernverk

Jeg er bedt om å uttale meg om Øvre Verksgårds betydning som konsekvens av mitt arbeid med Larvik kommunes kulturminneanalyse for Larvik by.

Jernverket har for Larvik hatt svært stor betydning, og har nasjonal betydning som et av Norges største jernverker; langt viktigere i samtiden enn for eksempel Eidsfoss.

Verksgården viser jernverkets bygninger slik de ble fornyet omkring 1850 før nedleggelsen i 1868, funksjonelt gruppert i fire gårder. Anlegget fremstår som komplett, med unntak av masovnen (1845) som er bevart som en ruin. Her er verkseierens bolig (frem til 1863) med administrasjonen etc, den nygotiske verksporten (1856), forvalterens bolig, jernstøperiet (1851), valseverket (1851), klokkeboden med verksklokken (1850), modellverkstedet (1854) og vedlagrene som sannsynligvis er fra samme tid, utvidet 1886-1900. De omtalte boligene er begge fra 1600-tallet.

Vedlagrene har stor betydning for helheten i Øvre Verksgård, eller *vedgården* som den egentlig heter. På kartet fra 1688 ser man tilsvarende store strukturer her oppe, likeledes på Larvikprospektet fra ca 1750. De har som de andre bygninger en funksjonell og volummessig tradisjon tilbake til verkets første tid.

Vedlagrene har samme betydning for industrianlegget Fritzøe Jernverk som låvebygningen har det på en gård. Uten denne bygningen faller den ene veggen ut av verksanlegget, både historisk og arkitektonisk. Jeg vil karakterisere verneverdien til vedlagrene som meget høy etter følgende vernekriterier: samfunns- og sosialhistorisk, som symbol, som representativ/sjelden type (forsvunnet fra andre jernverksanlegg, men bevart her) samt miljøskapende og teknikkhistorisk. Autentisiteten til anlegget som helhet vil bli sterkt svekket ved å erstatte bygningen med moderne volumer.

Med vennlig hilsen

Lars Jacob Hvinden-Haug
Sivilarkitekt MNAL
Prosjektleder NIKU